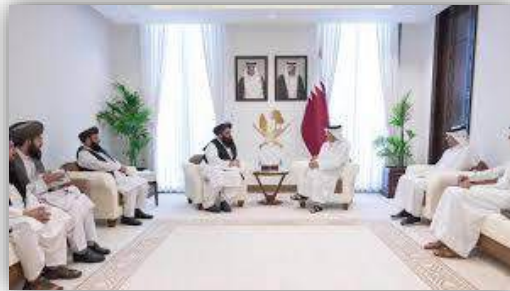

تحليل هفته

ګڼه: 474

(13 - 18 ثور 1404 هـ ش)

قطر ته د افغانستان د اسلامي امارت د بهرنیو چارو وزیر سفر ته یوه کتنه

دا نشریه د افغانستان او سیمې د مهمو سیاسي، امنیتي، اقتصادي او ټولنیزو پېښو د تحلیل اوونیزه خپرونه ده چې د ستراتيژيکو او سیمه ییزو څېړنو مرکز له لوري په پښتو، دري، انګلیسي او عربي ژبو چمتو کېږي او خپرېږي.

په دې ګڼه کې لولئ:

- قطر ته د افغانستان د اسلامي امارت د بهرنیو چارو وزیر سفر ته یوه کتنه 3
- په اوسنیو شرایطو کې د بهرنیو چارو وزیر د سفر سیاسي اهمیت 3
- په دې سفر کې د خبرو اترو موضوعات 4
- بشري حقونه او بشري مرستې 5
- قطر ته د امیر خان متقي د سفر اقتصادي او سوداګریز اړخونه 5
- قطر ته د امیر خان متقي د سفر پایلې 6
- پایله 7
- وړاندیزونه 8
- سرچینې 8

قطر ته د افغانستان د اسلامي امارت د بهرنیو چارو وزیر سفر ته یوه کتنه

سریزه

قطر ته د اسلامي امارت د بهرنیو چارو سرپرست وزیر مولوي امیر خان متقي سفر داسې مهال ترسره کېږي چې دغه حکومت د نړیوالو بندیزونو او ډیپلوماتیک انزوا په حالت کې دی. دا سفر، چې د ملگرو ملتونو د امنیت شورا (۱۹۸۸ پریکړه لیک)^۱ د ځانگړي معافیت په اساس د اپریل له ۲۷ څخه تر ۴ می، ۲۰۲۵ پورې ترسره شو، چې د رسمیت پېژندنې پرته د اسلامي امارت سره د نړیوالې ټولنې لیوالتیا ښایي. که څه هم دا تعاملات د اسلامي امارت لپاره د نړیوالې انزوا د کمولو لپاره یو فرصت کیدی شي، خو ځینې بنسټیز خنډونه لکه د نجونو لپاره تعلیمي محدودیتونه او د یو ټول شموله حکومت په جوړولو کې پاتې راتلل، لکه څنګه چې نړیواله ټولنه له اسلامي امارت څخه تمه لري، لا هم پاتې دي. چې دې مسایلو د نړیوال مشروعیت په لاره کې بنسټیزې ننگونې له ځانه سره پرېښې دي.

د نړیوالو اړیکو له نظره، دا سفر د منځګړي په توګه قطر د دودیز رول په چوکاټ کې د افغانستان په چارو کې تحلیل وړ دی. قطر، چې له ۲۰۱۲ کال راهیسې د طالبانو د سیاسي دفتر کوربه توب کوي او له نړیوالو قدرتونو سره ستراتیژیکې اړیکې لري، د اسلامي امارت لپاره له نړیوالې ټولنې سره د اړیکو د تړاو لپاره یو مهم چینل ګرځیدلی دی. دا سفر د اسلامي امارت د ډیپلوماتیک ظرفیت او د دې حکومت سره د تعامل په برخه کې د نړیوالې ټولنې د انعطاف کچې د اندازه کولو لپاره یوه ازموینه ده، که څه هم د اسلامي امارت په کورنیو پالیسیو کې د بدلون نشتوالی د دې تعاملاتو ساحه محدوده کړې ده.

په اوسنیو شرایطو کې د بهرنیو چارو وزیر د سفر سیاسي اهمیت

په ځانګړو شرایطو او د ملگرو ملتونو د امنیت شورا د بندیزونو سره سم قطر ته د بهرنیو چارو سرپرست وزیر مولوي امیر خان متقي سفر له سیاسي او ډیپلوماتیک پلوه ځانګړی اهمیت لري. لکه څنګه چې د بندیزونو کمېټې د یوې اونۍ معافیت صادر کړی دی ترڅو امیر خان متقي وکولی شي په دوحه کې د قطري چارواکو سره وګوري. دا معافیت د نړیوالې ټولنې هغه لیوالتیا منعکسوي چې د افغانستان د سرپرست حکومت سره د رسمي پیژندنې پرته په محدود ډول ښکېلتیا لري. دا ډول اقدام د اسلامي امارت حکومت لپاره یو فرصت کیدی شي چې د همکارۍ لپاره لیوالتیا وښيي او د ډیپلوماتیک انزوا کمولو لپاره لاره هواره کړي.

قطر له ۲۰۱۲ کال راهیسې د اسلامي امارت د سیاسي دفتر کوربه توب کوي او د دې تحریک سره یې په نړیوالو خبرو اترو کې کلیدي رول لوبولی دی. د امریکا، عربي هېوادونو او مرکزي اسیا سره د ستراتیژیکو اړیکو له امله، قطر توانیدلی چې د اسلامي امارت او نړیوالې ټولنې ترمنځ د منځګړي په توګه عمل وکړي.^۲ د امیر خان متقي سفر له همدې اړخه هم د تحلیل وړ دی. دا سفر، چې د اسلامي امارت پر وړاندې د نړیوالو

بندیزونو په دوره کې ترسره شو، قطر وښوده چې یو ځل بیا د یو لوی ډیپلوماتیک لوبغاړي په توګه خپل رول ولوبوي. له همدې امله، د ډیپلوماتیکو خبرو اترو د اسانتیا په برابرولو سره، قطر د اسلامي امارت سره د نړیوالو اړیکو او د سیاسي اړیکو د پراختیا لپاره اړین شرایط رامنځته کولو کې مرسته وکړه.

دا سفر، چې د نړیوالې ټولنې، په ځانګړې توګه د لویدیځ او اسلامي امارت ترمنځ د تعامل لپاره یوه امتحاني دوره ده کولای شي چې افغانستان ته د بشري مرستو د چټکولو په برخه کې مرسته وکړي. که څه هم په دې برخه کې د اسلامي امارت هڅې ممکن د نړیوالې انزوا څخه د خلاصون لپاره وي، خو له بلې خوا، د اسلامي امارت د "ټولنیزو او سیاسي بدلونونو" سره د ژمنتیا نشتوالی، لکه څنګه چې نړیواله ټولنه یې تمه لري، کولای شي چې دا تعاملات محدود کړي. تر هغه چې د افغانستان سرپرست حکومت په مهمو مسلو کې د پام وړ پرمختګ ونه ښيي، نړیواله ټولنه به احتمالاً د اسلامي امارت په وړاندې خپل محتاط دریځ وساتي. له همدې امله، قطر ته د متقي سفر، د اسلامي امارت لپاره د نړیوالې ټولنې سره د تعامل لپاره د یو فرصت سربیره، دا د دې حکومت د نړیوالې منلو کچې ازموینه هم ګڼل کیږي.

په دې سفر کې د خبرو اترو موضوعات

د ۲۰۲۵ کال د اپریل په ۲۸ مه، د اسلامي امارت د بهرنیو چارو سرپرست وزیر مولوي امیر خان متقي په دوحه کې د قطر له لومړي وزیر او بهرنیو چارو وزیر شیخ محمد بن عبدالرحمن بن جاسم الثاني سره وکتل. په دې غونډه کې، دواړو خواوو د افغانستان اوسني وضعیت په اړه بحث وکړ او د افغانانو لپاره یې د قطر پر هر اړخیز ملاتړ ټینګار وکړ. د قطر لومړي وزیر د خپل هېواد پر ژمنې ټینګار وکړ چې د افغانستان د ټولو خلکو لپاره د امنیت، ثبات، سوکالۍ او باعزت ژوند د ډاډمنولو لپاره هڅې کوي.^۳ دا غونډه په اوسني بحراني وضعیت کې د افغانانو د منځګړي او ملاتړي په توګه د قطر د مهم رول ښکاروندی کوي.

له دې غونډې یوه ورځ وروسته، د ۲۰۲۵ کال د اپریل په ۲۹ مه، متقي د قطر د بهرنیو چارو سلاکار وزیر ډاکټر محمد بن عبدالعزيز بن صالح الخلیفه سره ولیدل. په دې غونډه کې، دواړو خواوو په افغانستان کې د سیاسي او بشري پرمختګونو او د هېواد د ثبات او اقتصادي او بشري پراختیا د ملاتړ لپاره د ستراتیژيو په اړه بحث وکړ. دوي همدارنګه د افغانستان د ثبات او خلکو ته د اغیزمنې مرستې رسولو لپاره د سیمه ییزو او نړیوالو هڅو په اړه نظرونه تبادله کړل.^۴ دا خبرې اترې د امنیت او دوامداره پرمختګ د ترلاسه کولو لپاره د اسلامي امارت سره د کار کولو لپاره د قطر ژمنتیا څرګندوي، چې په دې برخه کې د قطر رول د ستاینې وړ ګرځوي.

د امیر خان متقي د خبرو اترو اصلي موضوعات د افغانستان د اوسني وضعیت او راتلونکو ننگونو بیا کتنه، د افغانستان د ثبات په ملاتړ کې د سیمې د هېوادونو او نړیوالې ټولنې رول او په ګډه همغږۍ کې د بشري او اقتصادي پراختیا پیاوړتیا وه. که څه هم د دې خبرو اترو بشپړ جزئیات په رسمي ډول نه دي خپاره شوي، خو

ورکړل شوي بيانونه ښيي چې دا مسلې په جدي توگه په اجندا کې وې. دا غونډې د اسلامي امارت او په افغانستان کې د دوامداره پرمختگ سره د مرستې لپاره د نړيوالې او سيمه ييزې همکارۍ اهميت روښانه کوي. د دې سفر سره په ورته وخت کې، رسنيو راپور ورکړی چې قطر هڅه کوي چې په نږدې راتلونکي کې د افغانستان په اړه د دوحي د څلورمې غونډې لپاره آماده گي ونيسي او د راپورونو له مخې، ملگري ملتونه هم په دې اړه رايه ورکوي چې د افغانستان د استازي څوکۍ په قطر کې د اسلامي امارت سفير سهيل شاهين ته وسپاري.

بشري حقونه او بشري مرستې

د افغانستان په اوسنيو شرايطو کې قطر ته د امير خان متقي سفر يو مهم بشري اړخ لري او په مهمو مسلو تمرکز لري. افغانستان په وروستيو کلونو کې له گڼو بحرانونو سره مخ شوی دی. د پراخې بې وزلۍ په شمول، چې شاوخوا ۱۲,۴ ميليونه خلک د بې وزلۍ تر کرښې لاندې ژوند کوي.⁵ د دې سفر په جريان کې، امير خان متقي د قطر له دوو ښځينه وزيرانو، مريم بنت علي بن ناصر المسند، د قطر د نړيوالو همکاريو وزيرې او لوله خاطر، د قطر د لوړو زده کړو وزيرې سره وليدل، چې اصلي محورونه يې په بشري، علمي او کلتوري همکاريو متمرکز وو.⁶ قطر، چې د افغانستان سره د بشري مرستو په برخه کې يو له مخکښو هېوادونو څخه دی، چې په وروستيو کلونو کې يې فعال رول لوبولی دی. د دې سفر په جريان کې، دواړو خواوو موافقه وکړه چې له افغانستان څخه کارگران به قطر ته سفر وکړي او قطر هم په کلتوري، روغتيا او سپورت برخو کې له افغانستان سره د همکارۍ پراخولو لپاره خپل چمتووالي څرگند کړي دي.

د قطري چارواکو سره د غونډو په بهير کې د دوامداره بشري مرستو پر اهميت ټينگار وشو. په دې غونډو کې، قطري چارواکو د افغانستان د خلکو د ملاتړ او په هېواد کې د بشري شرايطو د ښه کولو لپاره د کار کولو ژمنه څرگنده کړې ده. يوه مياشت وړاندې، رسنيو د قطر د سرې مياشتې ټولنې او د يوې بلې خيريه موسسې په افغانستان کې د فعاليتونو په اړه راپور ورکړ.⁷ دغو تعاملاتو، د دوه اړخيزو اړيکو د پياوړتيا سربيره، په افغانستان کې د بشري بحرانونو په کمولو کې د نړيوالې همکارۍ اهميت څرگندوي. له دې هڅو سربيره افغانستان ته د بشري مرستو رسولو په لاره کې لاهم گڼ شمېر ننگونې پرتې دي. د مرستو په وېش کې د شفافيت نشتوالی او د په دې اړه ناڅرگندتيا چې ايا دا مرستې به اړمنو خلکو ته ورسېږي، ډيري شکونه رامنځته کړي دي. دا غونډې دا هم ښيي چې که څه هم اسلامي امارت نړيوال مشروعيت غواړي، خو د هېوادونو پام په افغانستان کې بشري مرستو ته ډېر متمرکز دی.

قطر ته د امير خان متقي د سفر اقتصادي او سوداگريز اړخونه

بې له شکه، نړيوالو بندیزونو او د بهرنيو مرستو بنديدل د ناخالص کورني توليد کمښت، د بیکارۍ کچه لوړېدو او د افغانانو د ژوند په معيارونو کې د چټک کمښت لامل شوی دی. د افغانستان اقتصاد، چې پخوا په پراخه کچه په بهرنيو مرستو پورې تړلی و، د دې ملاتړ له بندېدو وروسته یو له خورا ننگونکو پړاوونو ته داخل شوی دی. پراخه بې وزلي او د خلکو د پیرودلو ځواک کې کمښت د ډیرو کورنیو د خرابېدونکي وضعیت او د قحطۍ خطر او د دې هېواد د خلکو د اساسي اړتیاوو د پوره کولو ناتواني منعکس کوي.

په عین حال کې، قطر کولی شي د افغانستان د اقتصاد په ملاتړ کې مهم رول ولوبوي. دا هېواد کولی شي د زیربنايي پروژو کې پانگونه او بشري مرستو چمتو کولو سره د افغانستان د اقتصادي وضعیت په ښه کولو کې مرسته وکړي. قطر په تېرو وختونو کې د بیارغونې او پراختیایي پروژو کې فعال پاتې شوی او د افغانستان لپاره د یو اغیزمن سوداګریز شریک په توګه راڅرګند شوی دی. په ورته ډول، په تېرو کلونو کې، د قطر چارواکو د اسلامي امارت له چارواکو سره په غونډو کې، د بشري مرستو د دوام او د زیربناوو او پراختیایي برخو کې د اقتصادي، سوداګرۍ او پانګونې همکارۍ د پراختیا ډاډ ورکړی و.⁸ په دې اساس د دې هېواد تکراري ژمنې له افغانستان سره د اقتصادي اړیکو په برخه کې د هغه لیوالتیا ښيي، کوم چې خورا بشري اهمیت لري.

امیر خان متقي د قطر د وروستي سفر په جریان کې، هغه د دې هېواد له چارواکو سره مهمې غونډې وکړې، چې په کې یې د اقتصادي او سوداګریزو اړیکو پر پراختیا ټینګار وکړ. دا غونډې کولی شي د اسلامي امارت د هغو هڅو ښودنه وکړي چې غواړي بهرنۍ پانګونې راجلب کړي او له قطر او د سیمې له نورو هېوادونو سره اقتصادي همکارۍ پیاوړې کړي.

خو د بشري حقونو په اړه د نړيوالو انديښنو او په اړه یې د اسلامي امارت پالیسۍ ډیر هېوادونه او پانګه اچوونکي له حکومت سره له نږدې کار کولو څخه منع کوي. همدارنګه په اسلامي امارت باندې نړيوالو بندیزونو او مالي محدودیتونه هم د امارت لپاره نړيوالو مالي سیستمونو ته لاسرسی ستونزمن کړی دی. خو، د قطر په څېر هېوادونو سره همکاري د افغانستان لپاره یو فرصت کېدای شي چې له انزوا څخه راوځي او د دوامداره پرمختګ لپاره هڅې وکړي.

قطر ته د امیر خان متقي د سفر پایلې

په اوسنیو بحراني شرایطو کې قطر ته د امیر خان متقي سفر د اسلامي امارت د هغو هڅو ښکارندوی دی چې غواړي له ډیپلوماټیک انزوا څخه ووځي او نړيوال ملاتړ راجلب کړي. که څه هم تر اوسه هیڅ هېواد د اسلامي امارت سرپرست حکومت په رسمیت نه دی پیژندلی، خو دې سفر د نړيوالې ټولنې سره د اړیکو او د یو باوري ملګري په توګه د ځان د وړاندې کولو فرصت برابر کړی دی. اسلامي امارت هڅه کوي چې په

سیمه بیزه او نړیواله کچه خپل دریځ پیاوړی کړي ترڅو د سیاسي، اقتصادي او ټولنیز ملاتړ زیات کړي. دا اقدام، د موجوده ننگونو سره سره، د ډیپلوماتیک انزوا څخه د وتلو په لور یو مهم گام گڼل کېږي.

قطر، چې د اسلامي امارت سره په نړیوالو اړیکو کې یو له مهمو هېوادونو څخه دی، د منځګړي رول لوبولی دی. دې هېواد هڅه کړې چې د اړیکو په جوړولو او د اسلامي امارت او لویدیځو هېوادونو د امریکا او اروپا په ګډون د سیاسي او ډیپلوماتیکو تعاملاتو لپاره فضا برابره کړي. د امیر خان متقي له لور پورې قطري چارواکو سره لیدنه د همدې رول نبودنه کوي. قطر به د خپل ستراتیژیک موقعیت څخه په ګټې اخیستنې سره د اسلامي امارت سره مرسته وکړي چې له نورو هېوادونو سره د تعامل لپاره ډیر فرصتونه رامنځته کړي. د منځګړیتوب دې رول د خبرو اترو د اسانتیا لپاره د یو باوري او وړ هېواد په توګه د قطر دریځ پیاوړی کړی دی.

د امیر خان متقي قطر ته سفر مختلف ابعاد درلودلی شي. یو دا چې دا سفر د نړیوالې ټولنې سره د اسلامي امارت د بنسټیزو اړیکو لپاره د لیوالتیا یوه مثبتې نښه ده. بل دا چې، نړیوال سازمانونه، د امیر خان متقي د دې سفر څخه د یوې اونی معافیت سره، کولی شي د بشري حقونو انډینې او د اسلامي امارت د هېوادونو او نړیوالو سازمانونو سره د تعامل په اړه څرګندونې وکړي. د دې ترڅنګ د نړیوالو ملاتړ د جلبولو په برخه کې د پام وړ ننگونې لا هم پاتې دي. د نړیوالې ټولنې لخوا د رسمي پیژندنې نشتوالی، محدودیتونه او د اسلامي امارت په داخلي پالیسیو او حکومتي جوړښت کې د شفافیت نشتوالی د دې ډلې د نړیوالو تعاملاتو په وړاندې جدي خنډونه رامنځته کړي دي. تر هغه چې اسلامي امارت په دې برخو کې د پام وړ پرمختګ ونه کړي، ډیپلوماتیکې هڅې به له بنسټیزو محدودیتونو سره مخ شي.⁹ له همدې امله، د امیر خان متقي قطر ته سفر، د ډیپلوماتیکو تعاملاتو لپاره د فرصت برابرولو سربیره، کولی شي په ورته وخت کې د اسلامي امارت په نړیوالو اړیکو کې اساسي ننگونې روښانه کړي.

پایله

د افغانستان له اوسني وضعیت څخه د وتلو لپاره قطر ته د امیر خان متقي سفر د اسلامي امارت د پراخو هڅو څرګندونه کوي. دا سفر، چې د نړیوالو بندیزونو او بشري بحرانونو په شرایطو کې ترسره شو، په مختلفو برخو کې په مهمو مسلو تمرکز وکړ لکه سیاسي تعاملات، اقتصادي ملاتړ او بشري مرستې. اسلامي امارت د قطر له چارواکو سره په سیاسي او اقتصادي برخو کې د لیدنو په کولو سره هڅه وکړه چې په نړیواله کچه خپل مشروعیت زیات کړي او د منځګړي او ستراتیژیک ملګري په توګه د قطر رول پیاوړی کړي. په دې برخه کې، اسلامي امارت هڅه کوي چې اقتصادي اړیکې پیاوړې کړي، بهرنۍ پانګونې راجلب کړي او سوداګریز تعاملات پراخ کړي. که څه هم ډیر خنډونه لا هم شته دي.

خو په ځينو مواردو کې، د اسلامي امارت په پالیسيو کې جدي محدودیتونه، په ځانګړې توګه د ښځو د حقونو او د یو ټول شموله حکومت د جوړولو په برخه کې، د دې سفر د بشپړو اهدافو د ترلاسه کولو په لاره کې خنډ دی. که څه هم قطر د بشري مرستو او اقتصادي ملاتړ په برخه کې د یو اغیزمن هېواد په توګه مهم رول لوبولی دی، خو بیا هم ځینې بنسټیز او نړیوال خنډونه پاتې دي. په پای کې، دا سفر د اسلامي امارت لپاره یو فرصت کیدی شي چې نړیوالې اړیکې بیا جوړې کړي او په افغانستان کې د دوامداره پرمختګ لپاره هڅې وکړي، خو د دې اهدافو ترلاسه کول د موجوده ننگونو سره د مقابلې لپاره د اسلامي امارت ژمنې پورې اړه لري.

وړاندیزونه

۱. اسلامي امارت ته اړینه ده چې د قطر د منځګړي رول څخه په ګټې اخیستنې سره خپله ډیپلوماسي پیاوړې کړي او له اسلامي او لويديځو هېوادونو سره اړیکې وساتي ترڅو د انزوا مخه ونیول شي او خپل نړیوال مشروعیت ترلاسه کړي.
۲. د قطر او خليجي هېوادونو سره اقتصادي اړیکې، په شمول د زیربنايي پروژو، کانونو او کرنې او د ګډ پانګونې صندوق رامنځته کول، به د امارت اقتصادي همکاري پراخه کړي.
۳. اسلامي امارت کولی شي په ملګرو ملتونو کې د قطر له رول څخه د بشري مرستو د اسانتیا او مالي بندیزونو د لرې کولو لپاره هم ګټه پورته کړي.
۴. د افغانستان بشري وضعیت ته په کتو سره، له نړیوالې انزوا څخه وتل د خلکو جدي اړتیا ده او اسلامي امارت باید په دې برخه کې جدي او عملي اقدامات وکړي.

سرچینې

¹ .TOLO news: UNSC Grants Travel Exemption for Muttaqi to Visit Qatar, 27 April 2025, link:

https://tolonews.com/node/194093?utm_source=chatgpt.com

3. MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS– STATE OF QATAR: Prime Minister and Minister of Foreign Affairs Meets Acting Foreign Minister in Afghan Caretaker Government, 28 April 2025, link:

https://mofa.gov.qa/en/qatar/latest-articles/latest-news/details/2025/04/28/prime-minister-and-minister-of-foreign-affairs-meets-acting-foreign-minister-in-afghan-caretaker-government?utm_source=chatgpt.com

⁴. MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS– STATE OF QATAR: Minister of State at the Ministry of Foreign Affairs Meets Acting Foreign Minister in Afghan Caretaker Government, 29 April 2025, link:

https://mofa.gov.qa/en/qatar/latest-articles/latest-news/details/2025/04/29/minister-of-state-at-the-ministry-of-foreign-affairs-meets-acting-foreign-minister-in-afghan-caretaker-government?utm_source=chatgpt.com

⁵. 1 TV: سازمان ملل متحد: 48 درصد جمعیت افغانستان زیر خط فقر به سر می برند، 14 آگست 2024، لینک:

<https://1tvnews.af/11260/>

⁶. سلام و طندار: امیرخان متقی با وزیر دولت قطر د رامور همکاری های جهانی دیدار کرد، 11 ثور 1404، لینک:

https://swn.af/amir-khan-mottaqi-met-with-qatari-minister-of-state-for-international-cooperation-affairs/?utm_source=chatgpt.com

⁸. طلوع نیوز: تلاش وزارت اقتصاد برای تقویت همکاری های اقتصادی و سرمایه گذاری با قطر، 7 سنبله 1403، لینک:

<https://tolonews.com/fa/business-190447>

د ستراتېژیکو او سیمه ییزو خپرنو مرکز نادولتي، غیر انتفاعي او خپلواک ارگان دی، چې په ۱۳۸۸ لمریز کال کې په کابل کې جوړ شوی. دغه مرکز د خپلو بې پرې او کره خپرنو له لارې، په افغانستان او سیمه کې د پالیسیو د ارزونې او بډاینې لپاره فعالیت کوي.

اړیکه:

ایمیل: info@csrsaf.org

وب سایت: www.csrsaf.org

+93780618000

شمېره: +93780618000

www.csrsaf.org

info@csrsaf.org